

Pradžia>Jūsų teisės>Nepilnamečių teisės teismo procesuose

Nepilnamečių teisės teismo procesuose

Ispanija

Pagal Ispanijos Konstitucijos 12 straipsnį dauguma Ispanijos piliečių pilnamečiais tampa nuo 18 metų. Ispanijoje nepilnamečiais / vaikais laikomi visi jaunesni negu 18 metų asmenys.

1. Vaiko veiksnumas

Ispanijoje minimalus amžius, nuo kurio ieškovai gali savarankiškai iškelti bylą teisme, yra 18 metų.

Tik emancipuoti vaikai gali patys pateikti ieškinį. Paprastai emancipacija pasiekama, kai asmeniui sueina 18 metų, o gavus teismo leidimą, tėvų leidimą arba susituokus – 16 metų. Kai kuriuose regionuose emancipacija galima, kai asmeniui sueina 14 metų.

Pagal Nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės įstatymą Ispanijoje minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė, yra 14 metų.

Priemonės, taikomos vaikams, kuriems nėra suėjęs minimalus amžius, nuo kurio taikoma baudžiamoji atsakomybė (Ispanijoje – 14 metų), yra savanoriškos arba priklauso globos nustatymo sričiai.

2. Galimybė dalyvauti pritaikytame procese

Nepilnamečių bylų teismai: pagal sausio 12 d. Konstitucinį įstatymą Nr. 5/2000 dėl nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės specializuoti teismai *Juzgados de menores* nagrinėja bylas, susijusias su nusikaltimais ir baudžiamaisiais nusižengimais, kuriuos padaro 14–18 metų amžiaus asmenys. Baudžiamąjį procesą prieš vaikus nusikaltėlius atlieka specializuoti magistratai / prokurorai.

Prokuratūra yra atsakinga už įstatymu pripažintų nepilnamečių teisių gynimą. Priemonės, kurių galima imtis prieš 14–18 metų amžiaus nepilnamečius nusikaltėlius, yra surinktos į specialų įstatymą (sausio 12 d. Konstitucinis įstatymas Nr. 5/2000 dėl nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės).

Kai nusikaltimo vykdytojas yra jaunesnis nei keturiolikos metų, minėtasis Konstitucinis įstatymas dėl nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės netaikomas, tačiau taikomi specialūs Civilinio kodekso ir kitų galiojančių teisės aktų straipsniai.

Kai su vaikais nukentėjusiais ar liudytojais susijusias bylas nagrinėja įprasti teismai, teisės aktuose yra numatytos specialios apsaugos nuostatos pagal vaikų amžių, pavyzdžiui, pažeidžiamiausių vaikų parodymus paima specializuotas psichologas ir jie įrašomi siekiant užtikrinti, kad jų nereikėtų kartoti teisme, – bet kuriuo atveju vengiama vaiko ir įtariamo nusikaltimo vykdytojo akistatos.

Civilinė teisena. Bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai (isp. *Juzgados de Primera Instancia*) nagrinėja vaikų ieškinius pagal civilinio proceso įstatymus, be to, veikia specializuoti civilinių bylų teismai, nagrinėjantys tik šeimos bylas, vadinamieji šeimos bylų teismai (*Juzgados de Familia*).

Prokuratūra turi teisę dalyvauti civiliniame teismo procese, kuriame dalyvauja vaikai ar neįgalieji, kol jiems bus paskirtas globėjas.

Nors nepilnamečiai paprastai nėra veiksnūs, kad patys galėtų pradėti civilinį procesą, įstatyme numatyta, kad tais atvejais, kai priemonė gali turėti įtakos nepilnamečių interesams ir nepilnamečiai yra pasiekę pakankamą brandos lygį, jie turėtų būti išklausomi – bet kuriuo atveju turėtų būti išklausomi 12 metų amžiaus ir vyresni nepilnamečiai.

Gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos nutraukimo procese teismas visada atsižvelgia į vaiko interesus.

Su vaikais susiję administraciniai procesai yra šie: vaikų apsaugos, įvaikinimo, prieglobsčio, migracijos, sveikatos, švietimo, administracinių sankcijų.

3. Teisinės ir politikos priemonės, skirtos išvengti nepagrįsto delsimo nagrinėjant su vaikais susijusias bylas

Apskritai visose jurisdikcijose, siekiant išvengti delsimo procese, kuriame dalyvauja vaikai, sausio 15 d. Konstituciniame įstatyme Nr. 1/1996 dėl teisinės nepilnamečių apsaugos teigiama, kad teismo ar administraciniame procese nepilnamečių atvykimui ar apklausoms teikiama pirmenybė ir tai organizuojama prisitaikant prie nepilnamečių padėties ir asmens raidos, prireikus padedant kvalifikuotiems specialistams ar ekspertams, išsaugant nepilnamečių privatumą, vartojant jiems suprantamą kalbą, veikiant jiems suprantama forma ir prisitaikant prie jų aplinkybių – visapusiškai laikantis visų procesinių apsaugos nuostatų, jie turi būti informuojami ir apie klausimų turinį, ir apie savo nuomonių padarinius.

Baudžiamosios bylos. Galiojančios teisinės ir politikos priemonės skiriamos priklausomai nuo aplinkybių: ar vaikas yra nukentėjęs, ar nusikaltėlis.

Civilinė teisena. Ieškovai gali prašyti teismo skirti apsaugos priemonę. Paprastai vaikai negali savarankiškai prašyti teismo skirti apsaugos priemonės, jiems turi padėti jų teisiniai atstovai.

Kai vaikai dalyvauja šeimos bylose, paprastai, siekiant įgyvendinti atitinkamų vaikų interesus, prieš priimančią sprendimą skiriamos apsaugos priemonės, pvz., globos, maitinimo, lankymo, finansinės paramos ir kt. priemonės.

4. Specialiai vaikams skirti paramos mechanizmai bei procedūros ir vaiko interesai

Ispanijos teisės aktuose įtvirtintos kai kurios svarbios nuostatos, kuriomis sustiprinamos priemonės, padedančios lengviau įgyvendinti nepilnamečių teises, ir nustatoma tinkama nepilnamečių užsieniečių padėties reglamentavimo teisinė sistema, pagal kurią Ispanijoje esantiems nepilnamečiams, neatsižvelgiant į jų administracinį statusą, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir nepilnamečiams Ispanijos piliečiams pripažįstamos teisės į mokslą, sveikatos priežiūrą ir socialines paslaugas. Panašiai kaip ir *Viešųjų subjektų saugomų nepilnamečių* atveju, *ex officio* pripažįstamas jų, kaip apdraustųjų, statusas, susijęs su pagalba užtikrinant sveikatos priežiūrą.

Viešojo sektoriaus institucijos privalo užtikrinti, kad būtų apsaugomos pažeidžiamos grupės, pvz., nelydimi nepilnamečiai, tarptautinės apsaugos poreikių turintys nepilnamečiai, neįgalūs vaikai ir nuo seksualinės prievartos, seksualinio išnaudojimo, vaikų pornografijos, prekybos žmonėmis nukentėję vaikai ir kad būtų laikomasi teisės aktuose numatytų teisių.

Konstituciniame įstatyme dėl teisinės nepilnamečių apsaugos kaip vienas iš pagrindinių administracinių veiksmų principų deklaruojama vaikų apsauga nuo visų formų smurto, įskaitant šeimos aplinkoje patiriamą smurtą, smurtą dėl lyties, prekybą žmonėmis, moterų lyties organų žalą ir kt. Nuo smurto šeimoje nukentėjusių vaikų apsauga yra vienas iš 2015 m. liepos 28 d. paskelbto naujojo Vaikų ir paauglių apsaugos įstatymo ramsčių.

Kompetenciją šia tema prisiėmė nuo Teisingumo ministerijos arba nuo autonominių sričių priklausomi padaliniai – Paramos aukoms tarnybos. Šios tarnybos individualiai įvertina nukentėjusių siekdamas atpažinti jų specialios apsaugos poreikius ir padėti nukentėjusiajam teisiniais, psichologiniais ir socialiniais aspektais, kuo labiau sumažinti pirminę viktimizaciją ir išvengti antrinės viktimizacijos. Teikiamos konkrečios paramos vaikams paslaugos.

Kalbant apie vaikų dalyvavimą teismo procese pažymėtina, kad Ispanijos teisės aktuose pripažįstama nepilnamečių teisė bet kuriuo atveju būti išklausytiems, nediskriminuojant dėl amžiaus, negalios ar kitų aplinkybių šeimoje ir bet kuriame atitinkamame administraciniame, teismo ar tarpininkavimo procese, kuriame priimamas sprendimas, turintis poveikį jų asmeninio, šeimos ar socialinio gyvenimo sričiai, deramai atsižvelgiant į jų požiūrį, priklausomai nuo jų amžiaus ir brandos lygio. Taigi, vaikas suprantama kalba ir paprasta, prie jo aplinkybių pritaikyta forma turi gauti informaciją, leidžiančią įgyvendinti jo teises.

Kadangi vaiko interesų principas jau kurį laiką yra prioritetas, t. y. materialinė teisė, bendrasis aiškinimo principas ir proceso norma, Ispanijos teisės aktuose (Konstituciniame įstatyme dėl teisinės nepilnamečių apsaugos) reikalaujama, kad būtų priimama bet kuri vaiko interesus atitinkanti priemonė ir apsaugos, ypač vaiko privatumo apsaugos, nuostatos.

Bendra siekiama ta, kad kiekvieno vaiko interesai turi būti vertinami ir nustatomi individualiai, atsižvelgiant į visas su juo susijusias aplinkybes.

Vaiko interesus lemianti apibrėžtis ir kriterijai reglamentuoti ir išsamiai aprašyti Konstitucinio įstatymo dėl teisinės nepilnamečių apsaugos 2 straipsnyje.

5. Sprendimų vykdymo kontrolė procesuose, susijusiuose su vaikais

Vaikas nusikaltėlis: galutinis vaikams skirtų baudžiamųjų teisės aktų tikslas yra jų reintegracija į visuomenę. Šią reintegraciją turi palengvinti švietimo priemonės ir specializuotas personalas. Vaikui palankaus teisingumo užtikrinimas po teismo proceso daug priklauso nuo autonominių sričių kompetencijos – joms tenka pagrindinė atsakomybė už reikiamas reabilitacijos priemones, viešuosius darbus ar švietimą.

Vaikas nukentėjęs: nuo nusikalstamų veikų nukentėjusiems vaikams teikiama prie konkretaus jų atvejo pritaikytos socialinės paslaugos.

Civilinė teisena:

Vaikai gali būti šalimis civiliniame teismo procese, todėl jiems pranešama apie bet kurį teismo sprendimą ir jie gali prašyti įvykdyti teismo sprendimą – visa tai jie gali atlikti per savo teisinius atstovus (nes yra neveiksnūs), nebent jie yra emancipuoti.

Būdami atsakovais, vaikai gali būti atsakingi už savo sudarytų sutarčių pažeidimą ir atsako nuosavu turtais.

6. Galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis

Svarbu pažymėti, kad pagal Ispanijos teisę ir vaiko teisių apsaugos priemonių taikymo tvarka, ir tų priemonių prieinamumas kilus interesų konfliktui su tėvais yra vienodi visose jurisdikcijose.

Baudžiamoji teisena.

Apskundimas, jeigu priimamas sprendimas nevykdyti baudžiamojo persekiojimo: Ispanijoje galioja labai plati nepilnamečio nukentėjusiojo apsaugos teisinė sistema, Įstatymas Nr. 4/15.

Visi vaikai turi teisę gauti informaciją, pateikti skundą, teisinį apeliacinį skundą arba naudotis teisminės peržiūros mechanizmais, taip pat pareikalauti žalos atlyginimo ar kompensacijos per baudžiamąjį procesą, kuriame vaikas dalyvavo nukentėjusiuoju, arba jam pasibaigus. Lėšų neturinčiam vaikui bus pripažinta teisė į nemokamą teisinę pagalbą.

Civilinė teisena.

Siekdamas apginti savo teises ir garantijas, vaikas gali:

prašyti kompetentingo viešojo sektoriaus subjekto apsaugos ir globos;

informuoti prokurorą apie padėtį;

teikti skundus ombudsmenui;

prašyti viešojo administravimo institucijų turimų socialinių išteklių;

prašyti teisinės pagalbos ir prašyti skirti gynėją teisme;

teikti individualius skundus Vaiko teisių komitetui.

Teisės aktuose numatyta, kad kilus interesų konfliktui skiriamas teisminis globėjas.

Civilinių bylų teismuose gali būti skundžiami su nepilnamečių apsauga susiję administraciniai sprendimai.

[Vaikui palanki teisena Ispanijoje](#) (606 Kb)

Paskutinis naujinimas: 17/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.